

VODIČ ZA DJECU U KRIVIČNOM POSTUPKU (14-18 GODINA)

Vrhovni sud Crne Gore

Vrhovno državno tužilaštvo
Crne Gore

NORWEGIAN MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS

Finansirano od
Vlade Kraljevine Norveške

Pozvan/pozvana si u tužilaštvo ili u sud

Dijete je osoba mlađa od 18 godina.

Ako dijete koje ima 14 ili više godina prekrši zakon, biće pozvano u tužilaštvo i u sud. Ako ima manje od 14 godina, biće pozvano u centar za socijalni rad.

Smjernice koje slijede tu su da ti pomognu i objasne što se dešava u postupku koji je prema tebi pokrenut pred tužilaštvom ili sudom i šta te tamo očekuje.

Ovaj vodič objašnjava tvoja prava i obaveze u krivičnom postupku, kao i detalje o svim koracima tog postupka.

U Vodiču ćeš dobiti odgovore na sljedeća pitanja:

- Zašto sam pozvan/pozvana na saslušanje kod državnog tužioca/tužiteljke za maloljetnike?
- Koga ću tamo da sretnem?
- Koju ulogu imaju osobe koje će biti prisutne na tom saslušanju i čime se one bave?
- Što će se dešavati tokom tog saslušanja?
- Što se dešava nakon saslušanja?
- Zašto sam pozvan/pozvana u sud kod sudije za maloljetnike?
- Što je to sud?
- Koje će osobe biti prisutne u sudu i koja je njihova uloga?
- Kome je dozvoljeno da bude na suđenju?
- Kako izgleda suđenje?
- Što sud može da odluči?

ZAŠTO SAM POZVAN/POZVANA NA SASLUŠANJE KOD DRŽAVNOG TUŽIOCA/TUŽITELJKE?

Lice za koje se sumnja da je prekršilo zakon biće pozvano u tužilaštvo.

Državni tužilac za maloljetnike razgovara s tobom kad policija podnese krivičnu prijavu protiv tebe.

KO JE DRŽAVNI TUŽILAC/TUŽITELJKA ZA MALOLJETNIKE?

To je pravnik ili pravnica koja ima dodatna znanja za postupanje prema djeci koja učine krivična djela.

Državni tužilac za maloljetnike ima obavezu da vodi postupak prema djeci učiniocima krivičnih djela, da otkriva i prikuplja dokaze o krivičnim djelima, da propisanim mjerama utiče na djecu da prestanu s činjenjem krivičnih djela, da zaštiti djecu, druge osobe i zajednicu od činjenja krivičnih djela.

KOGA ĆU TAMO DA SRETNEM?

Kad dođeš u tužilaštvo, tamo će te sačekati predstavnik ili predstavnica stručne službe – socijalni radnik, specijalni pedagog ili psiholog, koji će te pripremiti za sastanak s tužiocem za maloljetnike.

S državnim tužiocem za maloljetnike srećeš se na saslušanju. Saslušanju će prisustvovati i ove osobe: tužilac, advokat, stručno lice i tvoj staratelj – tvoj roditelj/staratelj ili predstavnik centra za socijalni rad.

Ne zaboravi da imaš pravo na advokata i da će on/ona prilikom prvog saslušanja, kao i tokom čitavog postupka, štiti tvoja prava i interese.

KOJU ULOGU IMAJU OSOBE KOJE ĆE BITI PRISUTNE U TUŽILAŠTVU I ČIME SE ONE BAVE?

Državni tužilac ili tužiteljka za maloljetnike je osoba koja odlučuje da li će iznijeti predmet prema maloljetniku na sud i zastupati ga.

Roditelji i staratelji su osobe koje štite tvoj najbolji interes i staraju se da tvoj najbolji interes bude osnovna vodilja i svim ostalim učesnicima u krivičnom postupku.

Advokat (branilac) ili advokatica je osoba koja zastupa tebe i tvoja prava u krivičnom postupku i koja je upoznata sa svime što se nalazi u tvom predmetu. On/ona te savjetuje, u dogovoru s tobom postavlja pitanja, predlaže dokaze, vaspitnu mjeru ili obustavu postupka, ulaže žalbu da zaštiti tvoj interes.

Predstavnik ili predstavnica stručne službe je osoba obučena za rad s djecom. Ona pomaže da postupak koji se vodi bude prilagođen tebi, da razumiješ, iskažeš svoje mišljenje. Nakon saslušanja, državni tužilac te može uputiti na razgovor s predstavnikom stručne službe da bi se preporučila odgovarajuća mjera za tebe.

Važno je da znaš: u svakoj fazi postupka imaš pravo da postavljaš pitanja i dobiješ informacije koje se tiču tebe kako bi razumio/razumjela šta se dešava.

Predstavnik centra za socijalni rad učestvuje u postupku pred tužilaštvom na način što daje nalaz i mišljenje o djetetu (ne prisustvuje saslušanju).

Nakon razgovora s tužiocem za maloljetnike, bićeš pozvan/pozvana u centar za socijalni rad. S predstavnikom centra ćeš razgovarati o sebi, svom ponašanju i svojoj porodici.

To je osoba koja će sačiniti nalaz i mišljenje o tebi i tvojoj porodici za potrebe krivičnog postupka.

Centar za socijalni rad vodi računa o tvom najboljem interesu, zalaže se da tvoja dobrobit bude uvijek uzeta u obzir, tokom cijelog postupka.

Državni tužilac za maloljetnike ima saradnika koji evidentira tok postupka. Ta osoba, po nalogu tužioca, zapisuje sve što se kaže tokom postupka.

ŠTO ĆE SE DEŠAVATI TOKOM TOG SASLUŠANJA?

Tužilac za maloljetnike će te upoznati sa sadržajem prijave, objasniće ti koje ti se krivično djelo stavlja na teret. Reći će ti da imaš pravo da odlučiš da li želiš ili ne želiš da izneseš svoju odbranu. Ako želiš da ispričaš šta se desilo, tužilac za maloljetnike će ti postavljati pitanja o događaju zbog kojeg si pozvan/pozvana u tužilaštvo.

Ukoliko te nešto zanima o čitavom slučaju tužilac za maloljetnike će ti omogućiti da pitaš.

Imaš pravo da postavljaš pitanja u bilo kojem dijelu saslušanja kako bi razumio/razumjela šta tužilac govori, šta se od tebe traži i šta će se prema tebi preduzeti.

Imaš pravo da budeš obaviješten/obaviještena i da učestvuješ u procesu.

ŠTO SE DEŠAVA NAKON SASLUŠANJA?

Nakon saslušanja, tužilac ili tužiteljka za maloljetnike odlučuje po predmetu u skladu sa zakonom.

Tužilac za maloljetnike može da zaključi da nisi uradio/uradila ništa loše ili da ne postoje dokazi o krivičnom djelu, pa će u tom slučaju obustaviti postupak.

Tužilac za maloljetnike može da odluči da si prekršio/prekršila zakon. U tom slučaju, on/ona može da izrekne opomenu ili neku od mjera koje podrazumijevaju razne zakonom predviđene zadatke, koji se zovu vaspitni nalozi.

Za primjenu mjera pred tužilaštvom potreban je tvoj pristanak i saglasnost tvojih roditelja.

Ako tužilac za maloljetnike odluči da se radi o ozbiljnom kršenju zakona, da kod tebe postoje teškoće zbog kojih je potrebno primijeniti vaspitne mjere u dužem periodu, ili ako ti ne prihvataš da si učinio/učinila krivično djelo koje ti se stavlja na teret i/ili želiš to da dokažeš u postupku pred sudom, tvoj slučaj će se poslati na dalje rješavanje sudu.

KO JE SUDIJA ZA MALOLJETNIKE?

Sudija za maloljetnike je pravnik ili pravnica s posebnim znanjima da odlučuje o slučajevima koji se tiču djece koja čine krivična djela. Kad državni tužilac za maloljetnike dâ predlog za izricanje vaspitne mjere ili kazne,

sudija za maloljetnike odlučuje o tom predlogu.

Sudija će prvo saslušati sve učesnike u postupku, pa onda odlučiti da li će djetetu izreći neku mjeru ili kaznu, ili će obustaviti postupak.

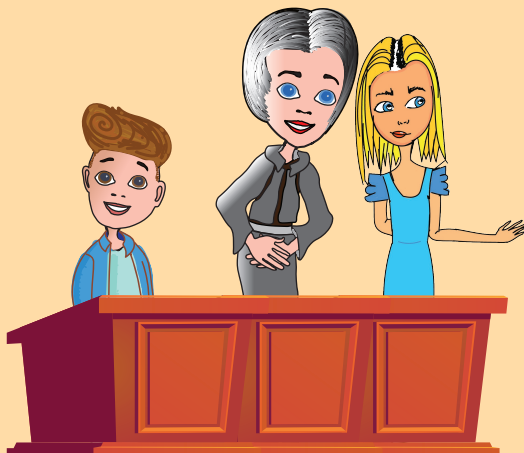
KOJE ĆE OSOBE BITI PRISUTNE TOKOM KRIVIČNOG POSTUPKA PRED SUDOM I KOJE SU NJIHOVE ULOGI?

Sudija za maloljetnike vodi postupak u sudu. On/ona postavlja pitanja i dozvoljava učesnicima da postavljaju pitanja o bitnim stvarima za predmet i da daju odgovore. Sudija će se postarati da razumiješ pitanja i na kraju će presuditi u predmetu.

Službenik ili službenica suda je osoba koja sjedi pored sudije, vodi računa o svim dokumentima, vodi zapisnik i po nalogu sudije zapisuje sve bitne činjenice tokom postupka.

Svjedok odgovara na pitanja s mjesta u sudnici koje se zove klupa za svjedoke. Ukoliko je svjedok dijete (lice mlađe od 14 godina), svjedoči putem video-linka iz druge prostorije u zgradi suda.

Stručno lice iz stručne službe suda je osoba obučena za rad s djecom, koja će ti pomoći da razumiješ krivični postupak koji se vodi prema tebi. S tom osobom ćeš se sresti prije suđenja i tokom suđenja, a i nakon suđenja ukoliko sudija za maloljetnike utvrdi da si učinio/učinila krivično djelo i izrekne ti neku od krivičnih sankcija.

Prije suđenja, stručno lice iz stručne službe suda obavijeće razgovor s tobom. Tom prilikom će ti postaviti određena pitanja kako bi sudiji za maloljetnike dostavio/dostavila nalaz i mišljenje o tvojoj zrelosti i stepenu razvoja s predlogom odgovarajuće mjere, a sve u cilju tvog najboljeg interesa.

U sudu će biti i tvoj roditelj ili staratelj. Oni su tvoja podrška tokom postupka i njihovo je prisustvo u sudu obavezno. Centar za socijalni rad u toku postupka daje predloge i ukazuje na činjenice i dokaze koji su od značaja za donošenje pravilne odluke.

Advokat ili advokatica koji/koja zastupa tvoja prava i interese na sudu tu je da ti pomogne i radi sve u dogovoru s tobom. On/ona takođe postavlja pitanja svjedoku i na sudu iznosi: tvoje gledište; dokaze iz kojih se vidi da li si ili nisi učinio/učinila krivično djelo; ako si učinio/učinila krivično djelo, šta je doprinijelo tome da prekršiš zakon i koja ti mjera može pomoći da to ne ponoviš. Advokat/advokatica vodi računa o tvom najboljem interesu, a to znači da se trudi da u postupku pred sudom prođeš najbolje što je moguće s obzirom na ono što piše u zakonu.

Tužilac za maloljetnike na sudu zastupa svoju odluku da se prema tebi vodi krivični postupak zbog određenog krivičnog djela, zasnovanu na dokazima koji su prikupljeni u postupku pred tužilaštvom. On/ona će na sudu iznijeti te dokaze, postavljati pitanja tebi i svjedocima o tome što su vidjeli, čuli, ili što im se desilo.

KOME JE DOZVOLJENO DA BUDE U SUDNICI?

Krivični postupak koji se vodi prema tebi uvijek je zatvoren za javnost, što znači da će u sudnici biti prisutan ograničen broj ljudi. To je zbog toga što je sudu važna zaštita tvog prava na privatnost i poštovanje ljudskih prava i sloboda.

Suđenju prisustvuju:

- sudija za maloljetnike i članovi vijeća;
- tužilac/tužiteljka za maloljetnike;
- osobe uključene u tvoj predmet, kao što su ti i tvoj branilac;
- svjedoci i druge osobe koje su direktno zainteresovane za predmet po kome se postupa, po odobrenju sudije;
- tvoji roditelji ili staratelji;
- predstavnik stručne službe i svaka druga osoba kojoj sud dozvoli da prisustvuje.

ŠTO SE DEŠAVA NA SUĐENJU?

Sudija za maloljetnike će predstaviti sebe i druge prisutne osobe i postaraće se da tokom čitavog postupka pred sudom svako razumije šta se dešava.

Sudija:

- objašnjava ti sudski postupak na način koji možeš razumjeti;
- podsjeća tvoje roditelje i druge pravne zastupnike (branilac, staratelj u posebnim slučajevima) da treba da ti objasne svaki korak u predmetu i sudskom postupku;
- postaraće se da se suđenje vodi na jeziku koji razumiješ;
- daće ti priliku da se obratiš direktno sudu;
- postaraće se da razumiješ ishod suđenja.

Ako ti je potrebna pauza, sudija za maloljetnike dozvolice ti pauzu da se obratiš svom advokatu ili advokatici, roditelju ili stručnom licu iz stručne službe.

Sudija za maloljetnike saslušace sve dokaze koje iznosi tužilac ili tužiteljka, kao i iskaze svjedoka, a tebi će postavljati pitanja u vezi s događajima koji su doveli do pokretanja postupka.

ŠTO SUDIJA ZA MALOLJETNIKE MOŽE DA ODLUČI?

Sudija za maloljetnike donosi odluku na osnovu činjenica slučaja i na osnovu zakona.

Odluka može biti: da nisi prekršio/prekršila zakon ili da si prekršio/prekršila zakon.

Ako sudija ustanovi da nisi prekršio/prekršila zakon, postupak će biti obustavljen.

Ako ustanovi da si prekršio/prekršila zakon, izreći će ti određenu vaspitnu mjeru, kaznu maloljetničkog zatvora ili mjeru bezbjednosti.

Sudija za maloljetnike i stručno lice iz stručne službe suda detaljno će ti objasniti odluku i izrečenu mjeru ili sankciju.

Tvoj advokat ili advokatica takođe će razgovarati s tobom o presudi. S njim/njom ćeš se dogovoriti da li da se presuda prihvati ili da se uputi žalba na presudu.

Ne zaboravi da sudija za maloljetnike donosi odluku koja je u tvom najboljem interesu i u skladu sa zakonom!

Sudija je procijenio da mjera koju ti je odredio može najbolje da pomogne da se zaustaviš u činjenju krivičnih djela, da shvatiš grešku, da na pozitivan način promijeniš neke stavove i ponašanje i ne ponoviš grešku.

Značenje nekih važnih izraza

U tužilaštvu i u sudu ljudi koriste mnoge riječi koje možda nikad ranije nisi čuo/čula. Evo nekih od njih:

navod – nešto što neko kaže da se desilo

saslušanje – kad te ispituje tužilac/tužiteljka, advokat/advokatica svjedoka ili sudija/sutkinja

vaspitni nalozi – zadaci koje tužilac/tužiteljka daje djetetu kad prekrši zakon

krivične sankcije – mjere koje izriče sudija za maloljetnike kad sud ustanovi da je dijete prekršilo zakon

dokaz – ono što svjedok kaže u tužilaštvu ili pred sudom, a to mogu biti i neki predmeti, npr. fotografije, odjeća ili crteži, koji se iznose pred sud da pokažu šta se desilo

glavni pretres ili suđenje – događaj tačno određenog datuma i vremena kad se sve osobe uključene u postupak sastanu da razmotre predmet ili da saslušaju dokaze; može se održavati u tužilaštvu ili na sudu

socijalni radnik/radnica (predstavnik centra za socijalni rad) – osoba koja radi s djecom i odraslima kad im je potrebna dodatna pomoć ili nadzor

posebne mjere – različiti načini na koje se djetetu svjedoku pomaže da dà iskaz iz zasebne prostorije, iza paravana, odnosno putem video-linka

izjava – bilješka ili snimak koji napravi tužilaštvo ili policija o onome što je osumnjičena osoba rekla

stručno lice iz stručne službe – osoba koja pomaže tužiocu i sudiji da krivični postupak bude prilagođen tebi, upoznaje te sa svrhom krivičnog postupka, ulogom svih učesnika u krivičnom postupku, pomaže kod saslušanja djece ,preporučuje vaspitnu mjeru, obustavu postupka

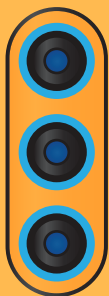
svjedok – osoba koja ima informacije o nečemu što je važno za postupak i koja će možda morati to da ispriča u tužilaštvu ili na sudu

Svi izrazi koji su u ovoj publikaciji dati u muškom gramatičkom rodu odnose se bez diskriminacije i na ženski rod.

Vodič je pripremljen u okviru inicijative „Jednak pristup djece pravdi” koju implementira Ministarstvo pravde Crne Gore u saradnji sa najvišim pravosudnim institucijama, uz tehničku podršku UNICEF-a i finansijsku podršku Vlade Kraljevine Norveške. Njegov sadržaj ne mora nužno predstavljati stavove UNICEF-a i donatora.
Dizajn i ilustracije Studio KOLARAC

unicef

za svako dijete